

RODOLJUB.

Glasiło „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

20. števil.

V Ljubljani, dne 19. oktobra 1895.

V. leto.

Volitve pred durmi.

Kranjskemu deželnemu zboru je potekel čas, za kateri je bil voljen in razpisane so volitve. Vršile se bodo dne 21. novembra v kmetskih občinah, dne 25. novembra v mestih in trgih in dne 28. novembra v veleposelstvu. Volilni boj bode letos jako hud, kajti povsod bomo imeli po dva kandidata. Naša nasprotna stranka bode napela vse sile, da spravi kaj svojcev v zbor.

Naša katoliška stranka že dolgo agituje na vse kriplje in posebno mladi kapelani zmatrajo za svojo glavno nalogo volilno agitacijo. Da bodo naši nasprotniki pri tem resnično zavijali in lagali, to že danes vemo. Kakor se kaže, bodo posebno proti naši stranki uporabljali gospodarsko politiko. Lagali bodo, kako je narodna stranka slabo gospodarila, dasi ni imela večine ne v deželnem zboru, ne v odboru, tako, da odločilno uplivati ni mogla. Zopet pa bodo izvele na dan, koliko se je izdalo za gledališče in za koliko se je proračun prekorčil, posebno ondu, kjer vedo, da dotičniki ne morejo vedeti, kaka je stvar, da so v dotične stroške tudi pri-

volili pristaši naše katoliške stranke v deželnem zboru, oziroma v deželnem odboru.

Vemo, da bodo tudi pred temi volitvami razvijali cel gospodarski program. Pri tem so pa gospodje jako zviti, pred deželnozborskimi volitvami navadno govoré o stvareh, ki ne spadajo v deželni zbor, da se bodo pozneje izgovarjali, da tega in onega ni bilo moč doseči, ker liberalci v državnem zboru delajo ovire. Baš sedaj so objavili nekak socijalen program, in to gotovo ima biti le nekako sredstvo za deželnozborsko agitacijo. V tem programu, ki je jako dolg, je polno točk, ki spadajo jedino pod državni zbor. Sicer bi se pa mi nad tem nič ne spodtikali, ko bi gospodje resno mislili vse to izvesti, kar obetajo.

Tako so tudi v programu kmetske zadruga. Tukaj se kaže vsa hinavščina naše katoliške stranke. Zakon o taci zadrugah se je predložil že pod Taaffejem, in kmalu potem so se zvezali poslanci naše katoliške stranke z nemškimi liberalci, največjimi nasprotniki našega kmeta

LISTEK.

Polikuška.

(Povest grofa Leva Tolstega.)

(Dalje.)

IX.

Ko je vse utihnilo, je Polikuška zlezel s peči, kakor bi bil kaj zakrivil, in začel se odpravljati. Bilo mu je zoprno prenočevati z vojaškimi novinci. Petelini so že pogostejše peli. Konj je bil pozobal že ves svoj oves in bil žejen. Iljič ga je zapregel in peljal mimo kmetskih voz. Kapa in kar je bilo v njej, je bila v redu, in kolesa voza so zopet zaropotala po zmrzli pokrovski cesti. Polikuški je bilo lažje, ko je prišel iz mesta. A vedno se mu je zdelo, da ga lové, ter ga hočejo zvezati in jutri namesto Ilje poslati na nabor. Nekaj od hladu, nekaj od strahu ga je stresal mrz po hrbtu in poganjal je konja. Prvi človek, ki ga je srečal, je bil pop z visoko kapo in s krivonogim hlapcem. Vedno huje je bilo Polikuški. Zunaj mesta ga je strah malo minul. Konj je

počasneje stopal, videla se je že pred njim cesta. Iljič se je odkril in potipal, če so denarji še v kapi. „Naj jih li denem v žep pod pazduho? mislil je, poprej bi se moral še razpasati. Le tu doli po klancu se še hočem peljati, potem zlezem raz voz in vse spravim v red. Kapa je na vrhu dobro zašita, a spodaj izpod podloge ne skoči. Do doma več ne odkrijem kape.“ Ko je prešel klanec doli, je konj že zopet hitel v klanec, a Polikuška ga ni zadrževal, kajti on bi bil ravno tako rad hitro doma, kakor konj. Vse je bilo v redu, vsaj njemu se je tako zdelo, in on je sanjal o hvaležnosti gospe, o petih rubljih, katere mu dá, in o veselju svojih domačih. Odkril se je, potipal še jedenkrat v kapi pismo, zopet trdneje pokrival kapo na glavo in se posmejal. Pliš na kapi je bil slab, baš zaradi tega se je razlezel na drugem mestu, ker ga je bila Akulina zašila na jednom raztrganem, in ko je Polikuška se odkril in porival pismo globokeje pod podklado, se je kapa zgoraj pretrgala in kuvert je z jednim koncem molil iz nje. Daniti se je začelo in Polikuška, ki namreč ni nič spal, je zadremal. Kapo je po-

in organizacije kmetkega stanu. Stvar se je tako zavlekla in se ne vé, kdaj jo bode mogoče srečno rešiti. Tudi še ni gotovo, da bi naša katoliška stranka glasovala za osnovo tacih zadrug, ko bi resno prišlo do stvari.

Na vsak način je odobravati točko tega programa, da se zabrani zasebnikom nakopičenje zemljišč. To pa po našem mnenju še ne zadošča. Kdor je proti kupičenju zemljišč, ki je res pogubno za kmetki stan, mora biti proti takemu kupičenju sploh. Svet, ki se ga prisvoji veleposestvo, je za malega in srednjega kmeta izgubljen, naj ga pridobi zasebnik, ali pa kaka korporacija. Da, večje družbe utegnejo biti celo nevarnejše, nego zasebniki. Seveda vemo, da naši katoliški stranki ni na tem, da se ne kupičijo zemljišča; kajti zoper kupičenje zemljišč so le ondu, kjer jim ni na korist. Zato pa odstavek v tem programu najjasneje kaže, koliko je naši klerikalni stranki za kmeta. Če je res na tem, da se opomore kmetki stan, naj pa tudi v zborih zagovarja, da se sklene zakon, da se na kak način pospeši razkosovanje velikih grajščin brez razlike, da dobimo tako prave kmetke domove s primerno velikostjo in trden srednji kmetki stan.

Sicer pa še tega ne verjamemo, da bi za to v resnici bila naša katoliška stranka, kar je v tem oziru vsprejela v svoj program. V državnem zboru tava za konservativnimi veleposestniki in poslednji pa gotovo niso za kako omejenje nakopičenja zemljišč. Vsaj baš grajščine konservativnih grajščakov slednja leta pokupujejo več kmetij in jih tako odtegujejo kmetkemu stanu.

Že iz tega, kar smo navedli, mislimo, da vsakdo lahko spozna, koliko je naši katoliški stranki resnosti z vso stvarjo in ljudi take stranke naj bi volili za deželne poslance. Od njih ne morete pričakovati, da bi v resnici

zagovarjali koristi kmetkega stanu in pa dobro gospodarili z deželnim premoženjem.

Po Notranjskem se agitira s tem, da se ljudem pravi, da se mora tudi na Kranjskem uničiti liberalizem, kakor se je na Dunaju, kjer so zmagali dobri katoliki. Tu se kaže zopet predrznost in nesramnost naše katoliške stranke. Primerjati se hoče dunajskim krščanskim socialinom. Da dobro spoznamo njeno postopanje, omeniti moramo, da so pristaši naše katoliške stranke ves čas nasprotovoli krščanskim socialinom, dokler je trajala koalicija. Kakšno stališče bodo sedaj zavzeli, bode se že pokazalo, ko se snide zopet državni zbor. Gospod Klun, načelnik volilnega odbora katoliške stranke, je celo v deželnem zboru zabavljal proti krščanskim socialinom. Zato pa notranjski volilci, če se bode te ravnali po krščanskih socialinih, pokažite vrata naši katoliški stranki, kakor so jih pokazali na Dunaju krščanski socialini liberalcem. Na Dunaju so se naši katoliki dolgo bratili z liberalci, v največji stiski so židovskim liberalcem prihiteli na pomoč. Naši katoliki so popolnoma vredni židovskih liberalcev, poslednji so le toliko manj hinavski, ker pred volilci ne zataje svojega nra.

V kratkem se začno volitve volilnih mož. Od teh volitev je vse odvisno. Zato pa ne moramo priporočati našim privržencem po deželi naj gledajo, da bodo izvoljeni za volilne može zavedni narodnjaki, ki bodo tudi dali svoje glasove narodni stranki. Tu je treba največje previdnosti, kajti nasprotna stranka deluje že z vsemi močmi.

Narodnjaki na deželi, poučujte ljudstvo, da se ne bode dalo preslepiti od ljudi, ki nimajo srca za naš narod in zasledujejo le druge koristi, od ljudi, ki se povsod izdajejo za nasprotnike velicega kapitala, v resnici so se pa na Dunaju bratili s stranko židovskih bogatinov.

tegnil bolj na čelo, a s tem je pismo še bolj ven porinil. Ko je pa Polikuška dremal, zadeval je z glavo ob stransko desko pri vozu. Prebudil se je blizu doma. Najprej je segel po kapi, a bila je trdno na glavi. Odkril se ni, kajti bil je trdno prepričan, da je kuvert še v njej. Pognal je konja, popravil seno, na to se usedel ter se prevzetno oziral okrog sebe, ko je peljal proti domu. Tu je kuhinja, tu „krilo“, tukaj mizarjeva žena nese platno, tam je grajščina, v kateri kmalu pokaže Polikuška, da je zvest in pošten, da „obrekujejo lahko vsakega“ in gospa reče: „Hvala ti, Polikuška, tu imaš tri...“ morda tudi pet ali celo deset rubljev in ukaže prinesiti še čaja ali pa celo žganja. Napak bi ne bilo pri tem mrazu. Če dobim deset rubljev, se bomo dobro imeli v praznik, škornje si kupim, in Nikiti tudi vrnem štiri in pol rublja, ko me že tako tirja... Še sto korakov je imel do doma. Polikuška se je stegnil popravil pas in ovratnik, pogladil lase, odkril kapo in hitro posegel z roko pod podlogo pri kapi. Roka je hitro iskala po kapi, sedaj je v kapo posegel še z drugo roko,

obraz mu je pobledel, jedna roka je skozi prodrila. Polikuška je pokleknil, ustavil konja, jel ogledovati voz, seno, nakupljene stvari, tipal pod pazduho, v hlačah: Denarja ni bilo.

Moj Bog, moj Bog, kaj bode, kaj je to? Kaj še vse bode! je zarjuval in zgrabil se za lase.

Nakrat se je spomnil, da bi ga utegnili videti, obrnil je konja, pobral kapo in pognal začudenega in nevoljnega konja nazaj.

„Vožnje s Polikuško pa res ni prestajati, si je moral misliti konj. „Jedenkrat v življenju me je pravi čas nakrmil in napojil, pa le zaradi tega, da me je tako neprijetno opeharil. Kako sem hitel domu! Truden sem, a ko je le zadišalo domače senó, me že goni nazaj!“

— Ti satanska kleka! je kričal solzeč se Polikuška stoječ na vozu in drgnil z vajeti konja po hrbtu in nabijal ga z bičem.

X.

Ves ta dan ni v Pokrovsku nikdo videl Polikuške. Gospa je nekajkrat po kosilu popraševala po njem in

Ljubljanski škof in volitve.

Ljubljanski škof je v škofijskem listu objavil opomin do duhovščine zastran volitev. V tem opominu zahteva, da vsak duhovnik, ki hoče kandidovati, mora se oglasiti pri škofijstvu, da škof presodi, če njegove dolžnosti dopuščajo opravljati poslanstvo.

Nadalje škof v tem opominu, seveda z malo bolj zavistimi, besedami prepoveduje, da bi kak duhovnik kandidoval proti kakemu kandidatu katoliške stranke, najmanj pa proti kakemu duhovniku, ker bi to bilo veliko pohujšanje.

Naposled pa še škof svari pred čitanjem nekaterih listov. Mi vemo, da je ta opomin naperjen proti narodni stranki, ki ni v milosti pri našem knezoškofu, ker se je upala parkrat tudi proti njemu braniti slovensko narodnost. Naša katoliška stranka je pa škofijstvo še posebej naprosila, da naj jej pomaga pri volitvah, ker upliv naših kapelanov dosti ne izda.

Govori se po Ljubljani, da je posebno neki katoliški odvetnik, ki se pa ne odlikuje z baš krščansko ljubeznijo proti svojim klientom, tudi klečeplazal, da se je izdal ta opomin, ker se je bal, da bi kak duhovnik ne kandidoval proti njemu, ker bi mu potem šlo precej težko za poslanstvo.

Posebno se pa veselé šenklavski kapelani tega opomina, ker bodo ložje zlezli v deželno zbornico, ker se jim sedaj vsaj ni bati duhovskih tekmecev. Seveda mi smo ponižnega mnenja, da se mora duhovnikom vsaj toliko svobode dati v političnem življenju, kakor jo imajo uradniki, da se jim ne zabrani kandidovati. Če pa te svobode nimajo, potem bi pač lahko rekli, da duhovski stan za poslanstvo ni. Za poslanstvo so le možje, katerim glede njih političnega postopanja ne more dajati drug nobenih navodil, kakor volilci. Če milostljivi knezoškof govori o pohujšanju, pa pač moramo reči, da je veliko večje pohujšanje in mnogo bolj v kvar duhovskemu po-

klicu, ako duhovniki, ki bi morali učiti resnico in ljubezen do bližnjega, kradejo svojem bližnjemu čast in se radi tega morajo zagovarjati pred sodiščem. Zakaj pač škofijstvo proti temu pohujšanju ne izda nobenega opomina.

Kar se tiče prepovedovanja listov, pa le toliko rečemo, da tako delajo vsi tisti, ki se bojé, da bi ljudje slišali oba zvona, in bi mogli kako stvar temeljito presoditi. Sicer se pa takim opominom škofov ne sme kdo ve kake važnosti pripisavati, kajti škofje sami niso enakih mislij, jeden odgovarja duhovščini od vsake politične agitacije, drug jo zopet prigovarja. V Avstriji opažamo, da škofje ondu, kjer bi politično delovanje duhovščine Slovanom koristilo, je navadno ovirajo, kjer pa škodi, pa pospešujejo in to najbrž na željo višjih krogov. Sodba kakega škofa pa tudi že ni nobena verska resnica.

Proti dunajskim protisemitom se je posebno hudo izrazil linški nadškof, pa tudi drugi škofje jim niso naklonjeni. Kardinal grof Schönborn jih je bil šel celó v Rim tožit k papežu, a vendar ondi odobravajo postopanje te stranke. Ravno sedaj jih zagovarja in hvali jedno papeževih glasil „Osservatore Romano“, četudi ne spoštujejo protisemitje škofovske avtoritete, kakor je rekel gospod Klun, vodja kranjske katoliške stranke, v deželnem zboru. Celo „Slovenec“, ki je vendar navdušen za škofo, je včasih že kaj povedal, iz česar lahko sklepamo, da škofje prav mnogokrat prave ne pogodé. Iz vsega je torej razvidno, da škofje ne morejo biti jedino odločilni v politiki, posebno, kadar gre tudi za narodno vprašanje.

Popolnoma se pa mi strinjamo s koncem tega opomina, ki se glasi: „Lahko je varati samega sebe, lahko je varati ljudi, nemogoče pa in varati Boga, pred čegar sodbo vsi pridemo“. Mi ne mislimo, da bi knezoškof s tem pismom mislil varati ljudi ali Boga, prepričani smo pa, da vara samega sebe, ker sicer bi gotovo za tako

Aksulka je pritekla k Akulini. Akulina je odgovarjala, da ni prišel, da ga je moral kupec zadržati ali se je pa kaj zgodilo konju. „Morda je konj shromil, rekla je, minoli teden je Maksim izostal 24 ur, in že vso pot hodil peš!“ Aksulka je zopet mahajoča z rokama tekla v grajsčino. Akulina je pa premišljevala, kaj je zadržalo moža, prizadevala se je potolažiti, pa se ni mogla. Težko ji je bilo pri srečanju in nobeno delo k jutrnjemu prazniku se ji ni ocedalo. Temveč v večjih skrbih je bila, ker jej je pravila mizarica, da je sama videla: Ravno tak človek, kakor je Iljič, je bil pripeljal se po cesti, potem pa konja nazaj obrnil. Otroci so tudi težko čakali očeta, pa iz drugih vzrokov. Ančka in Marička ostali sta brez kožuha in jopiča, v katerih sta mogli vrsteč se iti na cesto, bili sta torej prisiljeni ostati doma v lahki obleki, tekati tem hitreje v sobi okrog, s čimer sta malo nadlegovali druge prihajajoče in odhajajoče ljudi. Nekoč se je Marička zalelela v noge mizarici, ki je nesla vode in če tudi je poprej zakričala, vendar je zadela v njeno koleno, in bila tepena in kaznovana, da je še bolj jokala. Če ni v nobenega

zadela, je tako skozi dveri naravnost notri in po kadi zlezla naravnost na peč. Samo gospa in Akulina sta bili zares v skrbi za Polikuško. Jegor Mihajlovič je pa poročujoči gospoj, na njeno vprašanje: „Ni li še prišel Polikuška in kje neki je?“ zasmehljaj se in odgovoril: „Ne morem vedeti“ in bil je vidno zadovoljen s tem, da se je tako zgodilo, kakor je on slutil. „Moral bi že bil k kosilu priti“, pristavil je pomenljivo. Ves ta dan v Pokrovsku ni nikdo ničesa vedel o Polikuški, potem se je izvedelo, da so ga videli sosedni kmetje tekati brez kape in popraševati vse: „Niso li našli pisma?“ Drugi človek pa je videl spečega ob cesti s privezanim konjem in vozom. Mislil sem, rekel je ta človek, da je pijan in da konju že dva dni ni nikdo dal jesti in piti, tako je bil lačen. Akulina ni spala vso noč, vedno je poslušala, a tudi po noči ni prišel Polikuška. Ko bi bila sama ali ko bi imela kuharja in deklo, bila bi še nesrečnejša. Ko je petelin tretjikrat zapel in je mizarica vstala, je morala tudi Akulina vstati in zakuriti. Bil je praznik; pred dnem je morala vzeti že kruh iz peči, napraviti kvas.

stranko, kot je naša takoimenovana „katoliška stranka“, ne zastavljal svoje škofovske veljave, ki s tem gotovo nič ne pridobi, temveč pa more vsa stvar tudi več škodovati, nego koristiti.

Kako se škofje lahko varajo, se pač gospod Missia spominja na neki dogodek iz lastnega delovanja. Knez Liechtenstein je bil sprožil vprašanje o verski šoli s svojim predlogom. Njegov predlog je imel več napak, a vendar bi se bilo dalo iz njega kaj dobrega napraviti. Ministra Gauča, ki sam ni poseben prijatelj verski šoli, je že skrbelo, kaj bode. Znal je pa stvar spraviti v gosposko zbornico in zapeljati škofe, da so tu oddali neko

v cerkvenem oziru precej radikalno izjavo in stvar vzeli v svoje roke. S tem je pa bila stvar pokopana za več let. Da pa škofje niso vmes posegli, bi pa konservativni poslanci, ozirajoč se na razmere v parlamentu, gotovo bili dosegli kako premembo šolskega zakona, ki bi bila cerkvi v korist.

Tega pa nismo navedli, da bi morda hoteli kako ponižati škofe, temveč samo zaradi tega, da čitatelji spoznajo, da se tudi visoki cerkveni dostojanstveniki ne smejo domišljevati, da o politiki vse prav vedo, temveč se večkrat motijo, ker mislijo, da sami vodijo in odločujejo, pa so le orodje v drugih še spretnejših rokah.

Politični pregled.

Grof Badeni in Mladočehi. Novi ministerski predsednik baje ne misli ozirati se le na nemške konservativce in liberalce ter na Poljake, temveč bode skušal za gotove slučaje pridobiti tudi Mladočehi. Zaradi tega se odpravi v kratkem izjemno stanje v Pragi, grof Thun pa odstopi od namestništva. Namestnikom bode baje imenovan najvišji deželni maršal knez Lobkovic in na njegovo mesto pa pride grof Harrach. Lobkovic in Harrach nista nasprotna Mladočehom. Levičarji se jako jezé, da grof Badeni ne misli napovedati skrajnega boja Mladočehom. Zato pa zadnji čas že Nemci premišljajo, da bi se sporazumeli s Čehi. Seveda do tega ne bode prišlo, ker Nemci še niso popustili svoje misli, da so poklicani za voditelje v Avstriji. Nemci bodo morali tudi delovati v prosep narodne enakopravnosti ne le na Češkem, temveč tudi v Šleziji in Moraviji. Dosedaj pa Nemci, zlasti glede Šlezije, nočejo slišati o nobeni narodni enakopravnosti.

Nemci v strahu. Kakor je neki dunajski dopisnik berolinske „Nationalzeitung“ razodel, so Nemci v veliki

skrbni za svoje prvenstvo v Avstriji. Posebno se bojé, da pridejo ob večino v moravskem deželnem zboru, ker jih grof Badeni ne misli tako podpirati kakor so želeli. Dopisnik sam priznava, da se je ta večina le umetno vzdržala. Morava ima namreč tri četrtine češkega prebivalstva, a v deželnem zboru in odboru so vladali Nemci. To pa le z vladno pomočjo. Posebno ima velike zasluge za nemško večino grof Schönborn, ki je bil o svojem času namestnik na Moravskem. On je sklenil kompromis mej srednjo in nemško stranko v veleposestvu, ki se je do dandanes ohranila, pa le z vladnim posredovanjem. Ko pa vlada ne bode več porabljala za Nemce svojega upliva, pa bodo tudi v veleposestvu Čehi dobili toliko poslancev, da bodo imeli večino.

Tržaški iredentovci in njih pokrovitelji. Pri proslavi 20. septembra so se v Rimu predstavili Crispiju tudi tržaški strelci. Crispi jih je objel in poljubil ter jim rekel: „Alijance z Avstrijo nisem jaz sklenil, in da sem bil takrat minister, bi se tudi sklenila ne bila. Naj se reče, kar se hoče, razmerje mej Italijo in Avstrijo je prav

izpeči štruklje, kravo pomolzti in srajce pogladiti, otroke umiti, vode prinesti in gledati, da soseda ne osvoji vse peči. Akulina je še vedno poslušajoč lotila se teh del. Razsvetilo se je že bilo, zvonilo je že v cerkvi, otroci so vstali, a Polikuške še ni bilo. Po noči je bil padel sneg in pokril polje, ceste in strehe; a danes je kakor nalašč za praznik, dan je bil lep, solnčen in mrzel, da se je daleč videlo in slišalo. Akulina je pa stoječa pri peči glavo moleč v ustje peči se tako pečala s pečenjem štrukljev, da ni slišala, da se je pripeljal Polikuška, in je samo po kriku otrok izvedela, da se je mož pripeljal. Ančka, starša, si je bila namazala z lojem glavo in sama se oblekla. Bila je v novi rožasti, koteninasti obleki, katero jej je bila podarila gospa, ki je kot lub stala na njej in v oči bila sosede. Njeno lasje so se svetili, za nje je bila porabila pol sveče, čevlji niso bili novi, a vendar lepi. Marička je bila še v jopici vsa umazana, in Ančka je ni pustila k sebi, da bi je ne pomazala. Marička je bila na dvorišču, ko je oče prišel z vrečo. „Oče je prišel“ zakričala je, in je smuknila mimo

Ančke skozi vrata in ji pomagala. Sedaj se Ančka ni več bala umazati, takoj je jela pretepati Maričko, Akulina se pa ni mogla odtrgati od svojega dela. Samo zaupila je nad otroki: „Nu, vas še pretepem“, in pogledala je na dvorišče. Iljič je z vrečo v roki vstopil v vežo in šel takoj v svoj kot. Akulini se je zdelo, da je bled, obraz njegov je bil tak, kakor bi se hkratu jokal in smejal; pa ona ni imela časa se za to brigati.

— Nu, Iljič, je-li vse dobro? vprašala je izza peči.

Iljič je nekaj zamrmral, česar ona ni razumela.

— Kaj? zavpila je. — Si bil pri gospej?

Iljič je sedel v svojem kotu na postelji, divje gledal okrog sebe, smehljal se s svojim nesrečnim in skesanim smehljanjem. Dolgo ni ničesa odgovoril.

— A, Iljič? Kaj tako dolgo? se je razlegal glas Akulinin.

— Akulina, denar sem oddal gospe, in kako se je zahvalila, rekel je nakrat Iljič in še nemirneje gledal okrog in smejal se. V dve stvari je posebno obračal svoje nemirne oči: na vrstico privezano pri zibelki in na

tako, kakor 1866. l. Nič se ni od takrat premenilo. Recite vašim someščanom, da jih Italija ni in ne bo pozabila. V tem, ko so se tržaški iredentovci tako pogovarjali s Crispijem, poroča gospod Rinaldini na Dunaj, da v Trstu in na Primorskem sploh nobenega iredentovca ni. Radovedni smo, ali bo naš minister vnanjih del tudi to Crispijeve izzivanje tako molče — pregledal, kakor je že mnogo drugih. Častno bi to pač ne bilo.

Dogodki v Turčiji. V Carigradu in v nekaterih drugih mestih v Turčiji so bili Turki napadli kristijane in jih na stotine pomorili. V Carigradu samem pomorili so nad 800 kristijanov, največ Armencev, v Trapecuntu nad

200, v drugih krajih pa po manj. Policija je mirno gledala, kako so Turki pobijali kristijane in jim še celo sama pomagala. Turški duhovniki šuntajo ljudstvo proti kristijanom. Turki so namreč razdraženi, da kristijani v Armeniji in Makedoniji zahtevajo preosnovo uprave, kakršno je Turčija obljubila na berlinskem kongresu. Kristijani so bežali v cerkve in se zapirali, da jih niso pobili. Turki so jih pobijali ne le po ulicah, temveč tudi po hišah. Več kristijanov so celo policisti ubili v policijskem poslopju v Carigradu. Veleoblasti so zahtevale od turške vlade, da naj skrbi za varnost kristijanov, kar je seveda obljubila, a se še ne vé, če se bode tega tudi držala.

Dopisi.

Iz Velesala 9. oktobra. [Izv. dop.] Dovolj, dragi „Rodoljub“, tudi meni mali prostorček v svojem cenjenem listu, kajti vem, da ti poročajo iz vseh kotičkov naše mile domovine, toraj se drznem tudi jaz z žuljavo kmetško roko iz našega idiličnega dola kaj poročati. Zapustil nas je bivši, občespoštovani in ljubljani gosp. učitelj Fr. Gärtner. Videlo se je pri odhodu, kako je bil tu priljubljen. Marsikomu zaigrala je solza v očeh, ko se je poslavljajal od tu. V teku časa, kar je bival mej nami, pridobil si je srca vseh. Kako požrtovalno se je trudil s šolsko mladino! Ljubili pa so ga tudi učenci kot svojega očeta, kajti skrbel je za nje še tudi za poznejše čase. Nabral je pri prijateljih šolske mladine lepo svoto 82 gl., kateri denar se bode oddal „Narodni šoli“, da bodo učenci

dobivali potrebnih učnih pripomočkov, to je za tukajšnje razmere jako veliko. Šolska mladina je izgubila z njim vzornega učitelja, a občani drazega prijatelja. To si štejem v dolžnost objaviti, ker je neka podla oseba po svoji grdi navadi trosila lažnjive vesti o omenjenem gosp. učitelju. O njem se je lahko reklo, da ni imel sovražnika. Na njegovem sedanjem mestu v Kranju, kjer bode deloval, želimo mu vsi iz srca, da bi bil zadovoljen, mi smo mu za vsa blaga njegova dela vsikdar hvaležni. Prijazni spomin, ki ga je pri nas zapustil, poplača naj mu obili trud, katerega je imel tukaj. Vam pa blagi ne pozabljivi gosp. učitelj, kličemo: Dal Bog, da bi imela slovenska domovina še mnogo tako vzglednih učiteljev!

Slovenske in slovanske vesti.

(Volilno gibanje.) Naprošeni smo objaviti to-le: Vsi dopisi, tičočji se bodočih deželnihi volitev, naj se blagovoljno pošiljajo gospodu dru. Karolu vitezu Bleiweis-

Trsteniškemu, podžupanu, ali pa gospodu dru. Danilu Majaronu, odvetniku v Ljubljani, katera je izvrševalni odbor narodne stranke poveril za vsprejemanje.

otroka. Stopil je k zibelki in s svojimi tankimi prsti začel odvezovati vrvico. Potem uprl oči v otroka; in tu je prišla v kot Akulina s štruklji na deski. Iljič je hitro v žep spravil vrvico in se usedel na postelj.

— Kaj ti je Iljič, ti si ves zmešan? rekla je Akulina.

— Nisem spal, odgovoril je.

Nakrat je nekaj švignilo mimo okna in kakor strela je prihitela v sobo grajska hišina Aksjulka.

— Gospa je ukazala Polikuški Iljiču takoj priti. — Takoj je velela Avdotja Mihajlovna . . . Takoj ta trenutek.

Polikuška je pogledal Akulino in potem deklico.

— Takoj, kaj je še treba? rekel je tako priprosto, da se je Akulina popolnoma pomirila: morda mu hoče dati plačilo. — Povej, takoj pridem.

— Vstal je in šel; Akulina je vzela korito, postavila na klop, zajela vodo iz veder, stoječih pri durih in iz kotla v peči, zasukala rokave in poskusila vodo.

— Pojdi sem, Marička, da te umijem.

Majhna poredna deklica je jela kričati.

— Pojdi sem, sitnica, oblečem ti čisto srajco. Ne, upij! Pojdi, moram tudi še sestrice umiti.

V tem je bil Polikuška odšel, pa ne za grajsko hišinj, temveč povsem drugam. V veži je bila strma lestvica, ki je peljala v podstrešje. Ko je Polikuška stopil v vežo, je pogledal okrog in ko ni nobenega videl, je z veliko hitrostjo šel gori po lestvici.

— Kaj to pomenja, da Polikuške ni, rekla je nepotrpežljiva gospa k Dumjaši, ki jo je češala, — kje je Polikuška, zakaj ne pride?

Aksjulka je zopet letela doli klicat Iljiča k gospej.

— Saj je že davno šel, odgovorila je Akulina, katera je umivši Maričko, bila ravno posadila svojega dojenca v korito in močila mu, ne zmeneč se za njegovo kričanje, njegove redke lasce. Deček je kričal, kremžil se in stegoval svoje slabe roke. Akulina je podpirala z jedno svojo debelo roko njegov jamičast mehek hrbet in ga je z drugo umivala.

(Volitve volilnih mož) začno se drugi teden. Opozarjamo vse narodne volilce, da vsi pridejo na volišče in se ne dajo nikakor od nobenega zapeljati, ter volijo značajne može, o katerih vedó, da se ne bodo dali od nobene strani vplivati, ter bodo volili le narodne kandidate. Volilci, ne dajte se voditi za nos od ljudi, ki vam bodo govorili le o narodno-gospodarskih koristih. Kdor ni odločno naroden, gotovo ne bode gledal tudi na gospodarski blagor prebivalstva. Posebno naj vas morda ne mamijo obetanja znižanja davkov. Narodna stranka je vedno tako varčno gospodarila, da so pri nas deželne priklade manjše nego v drugih deželah in tako bode postopala tudi v bodoče. Nikakor ni mogoče, da bi kaka druga stranka, ki pride na krmilo, kaj znižala deželne priklade. Pač pa je mogoče, da vam naloži še težja bremena. Tako mislijo osnovati v Ljubljani katoliško gimnazijo. V ta namen se je nabiral poseben sklad. Ker pa dohodki za ta sklad pojemajo, bodo pa skušali deželo pridobiti, da pomaga z znatnimi svotami osnovati to gimnazijo. S tem bi se znatno morale povišati deželne priklade. Seveda dežela bi potem na zavod ne imela nobenega vpliva, ker bi si vso pravico pridržalo škofijstvo. Take gimnazije pa v Ljubljani ni treba, ker je že država dosti preskrbela za srednje učne zavode.

(Narodnost in naša klerikalna stranka.) Da naši katoliški stranki ni nič na narodnosti, je že davno znana stvar. To je pokazala tudi sedaj, ko gre za volitve. Treba je pač, da se od moža, ki se misli poganjati za poslanstvo, zahteva, da je naroden. Pri naši katoliški stranki pa tega ni treba, kajti Slovenec priporoča samo to, da se izbero kot deželni poslanci možje, ki bodo skrbeli za dobro gospodarstvo v deželi ter se tudi v vsem svojem političnem delovanju klanjali načelom katoliške vere. To naši katoliški stranki popolnoma zadošča, naj bodo tudi potem kandidat na pol ali popolen nemškutar. Zato bode pa zopet katoliška stranka rinila v deželni zbor sedanjega dež. glavarja gosp. Detelo, katerega na-

— Poglej, če ni kje zaspal, reče nemirno ozirajoč se okrog.

Mizarica je sedaj, nepočesana z razgaljenimi prsmi, stiskajoč vkupé jopo, šla v podstrešje iskat svoje sušeče se perilo. Nakrat se je zaslišal krik strahu s podstrešja, in mizarica je kot blazna plazech se po vseh štirih priplazila doli po lestvici:

— Iljič! zakričala je.

Akulina je izpustila otroka iz rok.

— Otesil se je, tulila je mizarica.

Akulina je ne zapazivši, da je otrok kot klobčič znak pal, in vzdignivši noge, z glavo zginil v vodi, tekla v vežo.

— Na brunu ... viši, rekla je mizarica, a je umolknila, ko je zagledala Akulino.

Akulina je skočila na lestvico, in predno so jo mogli zadržati, je ušla gori s strašnim krikom ter je pala na lestvici kot mrtvo truplo in ubila bi se bila, da je niso prijeli ljudje, ki so vkup prihiteli z vseh strani.

(Dalje prihodnjič.)

udušenost za vse nemško se je baš zadnja leta večkrat tako lepo pokazala. Seveda gospod Detela je bil podpredsednik „Katoliškega političnega društva“ in pri takem možu pač ni, da bi se gledalo na take malenkosti, kot je „narodnost“, namreč v očeh naše katoliške stranke.

(Žrtva klerikalnega hujskanja.) Pri izgredu, katerega je povzročila klerikalna stranka na shodu v Starem Trgu, se je odlikoval tudi 31 let stari tesar Janez Avsec iz Pudoba. Ko so orožniki nekatere razgrajace hoteli aretovati, se je Avsec temu zoperstavljaj. Naskočil je orožnike in mahal s pestjo okrog sebe tako, da mu je jeden orožnikov moral nastaviti bajonet na prsa. Tudi je žalil orožnike s surovimi psovki ter jih zmerjal, ko je bil že aretovan. Deželno sodišče ga je zaradi javne posilnosti obsodilo na tri mesece težke ječe, poostrene s s postom vsakih štirinajst dni. Zajedno z Avsecem je stala pred sodiščem 36 let stara Sofija Vesel, tožena, da je hujskala ljudstvo, naj aretovanega Avseca oprosti siloma. Obravnava proti njej se je preložila. Proti tistim osebam, katere so na shodu razgrajale, postopa okrajno sodišče v Ložu. Avsec je žrtva klerikalnega hujskanja; da niso klerikalni generali klicali fantov na vojsko zoper „liberalce“, da niso ljudi begali z zvijačami in neresnicami, bi Avsecu ne bilo treba v ječo.

(Klerikalen shod v Cérknici.) Klerikalna stranka je nameravala prirediti v Cérknici javen shod, katerega pa okrajno glavarstvo logaško ni dovolilo.

(Napredovanje nemštva v Brežicah.) Deželni šolski nadzornik štajerski Viljem Linhart deluje v sosedni kronovini po načelih, katera je vedno pri nas zastopal, sicer tiho in prikrito ali dosledno. Spoznal je, da sedaj, ko ima kaj upliva, ne sme provokatorično nastopati, kakor je to bila njegova navada na Kranjskem, zato se o njem sliši le malo, pač pa čutijo štajerski Slovenci njegovo roko. Linhartu gre v prvi vrsti zahvala, da je deželni šolski svet štajerski dovolil ustanoviti v Ormožu čisto nemško šolo poleg sedanje utrakvistične šole, in njemu se je tudi posrečilo izposlovati, da je deželni šolski svetu kazal ustanoviti v Brežicah trirazredno čisto nemško šolo in štirirazredno mešano utrakvistično šolo. Samoslovenski okolici je namenjena utrakvistična štirirazrednica, slovensko-nemškemu mestu pa samonemška šola. Ustanovila se je za mesto trirazrednica, dasi ni bilo izkazano za tako šolo potrebno število otrok, in ta šola sploh ne bo mogla obstajati, če je ne bodo obiskovali slovenski otroci.

(Občinske volitve na Nabrežini.) Pri občinskih volitvah v tej občini je narodna stranka sijajno zmagala. Čuditi se je, da so Lahi se drznili v tej občini delati zgago, sploh pa se je čuditi, kako to, da skuša vlada viteza Rinaldinija z vso silo pritisniti ob zid in če mogoče udušiti narodno stranko. Vse okoličnosti kažejo, da so tega krivi slovenski koaliranci. Ko bi bili ti za časa koalicije svoj upliv porabili proti Rinaldiniju, ko bi ne ravnali po načelu, da jim Primorska ni nič mar, bi bile sedaj tam vse druge razmere.

(Pomanjkanje dijakov na Koroškem.) Poslednji „Mir“ piše: Kolikokrat smo že naglašali, da koroškim

Slovenec pomanjkuje takozvane inteligence za vse stroke javnega službovanja. Manjka slovenskih sodnikov, notarjev, profesorjev i. t. d. Tudi duhovnikov je že pičlo, dasi so prihiteli bratje Čehi na pomoč. Vsako leto smo opominjali rodoljube na deželi, posebno gg. duhovnike, naj gledajo na to, da se spravi kolikor mogoče fantov v srednje šole. Lansko leto naše besede niso bile klic vpijočega v puščavi. A tembolj se moramo pritoževati letos, da se ni storila povsodi národna dolžnost. Kako je na drugih šolah, ne vemo; a na latinskih šolah v Celovcu je v tem oziru precej žalostno. Kakor smo slišali, je vstopilo v celovško gimnazijo okoli 430 dijakov. Po razmerju obeh národnostij bi imelo izmed teh biti kakih 130 do 140 Slovencev; vendar jih je samo okoli 80. Skoraj v vsakem razredu nahajaš fante, ki so popolnoma slovenskih starišev, za Nemce vpisani. V prvi razred je vstopilo 20 Slovencev. Toliko jih sicer že dolgo ni bilo. A cela podjunska dolina, národno najbolj probujena, ki obsega štiri sodnijske okraje s 50.000 prebivalci, poslala je samo tri učence v prvi razred, in sicer iz Doberle vesi, iz Pliberka in z okolice po jednega. Iz celega velikovškega in kapeljskega okraja pa ni niti jednega. Kam pa bomo prišli, ako homo tako malomarni. Dokler ne dobimo dosti dijaškega naraščaja, so vse naše nade do zboljšanja uradniških razmer na Koroškem zastonj. Pomisliti je, koliko dijakov se pogubi med potom od prvega do osmega razreda, koliko jih prebije maturo! Častno se je letos skazala primeroma mala spodnja rožna dolina. Vstopilo je devet slovenskih fantov iz Spodnjega Roža, ki šteje 10.000 prebivalcev. Zatorej zopet in zopet opominjamo rodoljubno duhovščino na njeno dolžnost, da skrbi za slovenski naraščaj v srednjih šolah. Ko bi se vsaj vsako drugo leto iz vsake fare poslal samo jeden deček učiti se v Celovec, dosti bi jih imeli. Še jedenkrat ponavljamo: Slovenci, pošiljajte pridne dečke v srednje

šole, da nam ne bode treba vsako leto sproti opominjati na to, in konečno po toči zvoniti, kakor letos.

(Umrl) je gospod Fran Ks. Čarman, c. in kr. vojni duhovnik v pokoju, večletni ud c. kr. okrajnega šolskega sveta radovljiškega, krajni šolski nadzornik, odlikovan z zlatim križem za zasluge i. t. d., 77 let star. Minolo soboto se je njegovo truplo prepeljalo iz Gorenjega Otoka na pokopališče rojstnega kraja, v Tržič. Pokojnik je bil blagosrčen človek in dober rodoljub, zlasti vnet za šolstvo z besedo in dejanjem. Bodi mu blag spomin!

(Slovenske šole v Gorici.) V slovensko šolo se je vpisalo 447 otrok iz mesta in 30 iz okolice. Zadnji otroci so večinoma taki, ki so hodili prej v vadnice, a jih letos nočejo več iz raznih uzrokov. No, za to pa hodi v Št. Andrež in Kromberg večje število slovenskih otrok iz mestnega ozemlja! V to doslej še „Slogino“ šolo, v obe vadnici, v ljudsko šolo na Gajševici in v omenjeni okoličanski šoli hodi nad 800 slovenskih otrok, ki stanujejo v Gorici.

(Cesar v Zagrebu.) Te dni je bil cesar v Zagrebu. Hrvatje so mu priredili jako lep vsprejem. Cesar je vložil sklepni kamen novemu gledališču, poslopju realne gimnazije in konservatoriju za glasbo. Posebno slovesno je bilo defilovanje kacij 8000 dijakov in deklet pred cesarjem. Večina poslopji je bilo razobesilo hrvatske zastave, le nekaj malega je bilo madjarskih in srbskih zastav. Te zastave so vzbudile nevoljo pri prebivalstvu in so se morale umakniti. Vseučiliščniki so pokazali svojo nevoljo s tem, da so pod Jelačićevim spomenikom zažgali neko zastavo, katero so 1848. leta bili vzeli Hrvatje madjarskim vstašem. V Zagreb so pri tej priliki bili prišli tudi ogerski ministri, a narod hrvatski ne kaže nobenega zanimanja zanje. Cesarja je pa prebivalstvo povsod navdušeno pozdravljalo in tako kazalo zvestobo in udanost habsburškemu prestolu.

Razne vesti.

(Na vozu porodila) je v soboto dne 28. m. m. Marija Purkat iz Cente (v Robski župniji) ravno pred hišo št. 1 na Karolinski zemlji, vračajoča se iz Ljubljane proti svojemu domu. Dobri ljudje so jej prihiteli na pomoč ter spravili mlado 20letno porodnico z novorojenko vred v postelj.

(Bivši menih kot ženin.) V starokatoliški župni cerkvi dunajski je v nedeljo mašujoči duhovnik s prižnice oznanil poročitev svojo z neko udovo. Ta duhovnik bivši Frančiškan Julij Wolf, je pred nekaj leti pristopil k starokatoliški cerkvi. Poroka se je vršila v ponedeljek. Kakor znano, priznava sodišče take zakone kot veljavne.

(Licitacija bikov.) Dne 22. t. m. se bode prodalo na dražbi v Mariboru 41 plemenskih bikov. Dražba bo v Magdalenskem predmestju pri gostilni „pri tržaškem mestu“.

(Mejnarodno tatinsko družbo) je ujela bruseljska policija. Tatovi, katerih je bilo 33, so zadnja leta v Belgiji, na Francoskem in Nizozemskem oropali celo vrsto bank in pokradli gotovine in vrednostnih papirjev za več milijonov. Mej aretovanimi tatovi je tudi nekaj bruseljskih bankirjev, kateri so bili policiji kot oderuhi in prikrivalci znani. V stanovanji jednega teh bankirjev je policija našla v slamnaku raznih obligacij za jeden milijon.

(Tast ogerskega ministerskega predsednika) barona Banffyja, veleposestnik Fran Made si je prerezal vrat in vsled dobljenih ran umrl. Mož je bil že jako star in duševno slab.

(Fenomenalno idejo) je rodil nemški „Drang nach Osten“. Neki profesor Hasse, predsednik „Vsenemškemu društvu“ v Berolinu je sprožil misel, naj bi se nezakonski otroci, ki se vsako leto rodé v velikih mestih nemških, pošiljali „na vzhod“, na Avstrijsko, tja kjer Nemci že nimajo več veljave; tam naj bi se v nemškem duhu vzgojili in postali tako nosilci nemške misli.

(Potres na Laškem.) Iz Verone se javlja, da se je v soboto primeril v bližnjem mestecu Malcesine močan potres. Več dimnikov se je podrla in razpočili so tudi nekateri zidovi. Mej prebivalstvom je nastala panika.

(Dnevni dohodki evropskih vladarjev.) Kakor je izračunil angleški list „Society“, imajo evropski vladarji nastopne dnevne dohodke: Ruski car 120 000 mark, sultan 80 000, avstro-ogerski vladar 50 000, italijanski kralj 32 000, istotoliko angleška kraljica, nemški cesar 40 000 belgijski kralj 8000 mark. Predsednik francoske republike ima dnevni dohodek 3000 mark in predsednik zjedinjenih držav 700 mark.

(Ujet anarhist.) Tržaška policija je ujela nekega jako nevarnega anarhista Giordija, kateri je bil prišel iz Lodija in prosil dovoljenja za kolportajo. Giordi se je podnevi oblačil jako elegantno, ponoči pa hodil v sila slabi obleki.

(Grozen vihar.) V Lapazu v Kaliforniji je minoli teden strahovit vihar napravil velikansko škodo; podrl je 184 poslopji razdejal 19 ladij; 25 oseb se je potopilo, mnogo pa je bilo poškodovanih. Vihar je besnel dva dni brez prestanka.

Ohranjenje obrtnega stanu.

Socijalni shod naše katoliške stranke v Ljubljani v nedeljo se je bavil tudi z obrtnim vprašanjem. Ogledali smo dotične določbe resoluciji in se preverili, da so nekatere neizvedljive, druge bi pa obrtnemu stanu nič ne pomagale. Ta shod je s svojimi resolucijami zaostal celo za 1. katoliškim shodom. Na prvem katoliškem shodu se je bilo sklenilo, da naj se celó od tovarnarja zahteva dokaz sposobnosti, kar je pač malo predaleč segalo, a v sklepih nedeljskega shoda pa ni nobene prav jasne določbe o tej stvari. Pač se nahajata dve določbi, jedna, da mora zadruga gledati, da ima dokaz sposobnosti, kdor hoče kot mojster pristopiti in pa neka določba radi konfekcionarjev. To pa nikakor ne zadošča. Malega obrtnika je treba braniti proti velikemu, to je proti tovarnarju, dokler tega ni, nobene zadruge malega obrtnika rešiti ne morejo. Kar je zadoščalo v srednjem veku, to ne ugaja več za današnji čas.

Pred vsem je treba določiti, kateri mali obrti spadajo mej dotične rokodelske obrte, za katere treba dokaza zmožnosti. To so seveda taki obrti, katere je mogoče začeti tudi brez velicega kapitala. Pri tistih stvareh pa, ki se morejo le tovarniško izdeljevati in kjer so stroji tako rekoč glavna stvar, o kakem varstvu malega obrta skoraj več govora biti ne more. K tem spadajo tudi nekateri obrti, ki so pred sto leti veljali le za hišne obrte, a dandanes se pa po vsej Evropi vrše le na tovarniški način. Tako ni mogoče tkalcev varovati proti tovarnam, ker vendar ne bode nikdo zahteval, da naj se mehanične tkalnice odpravijo, v takih slučajih je le mogoče misliti, da se dotična hišna obrt, ki je podlegla napredku tehnike, nadomesti s kako drugo. Tudi bi dokaz sposobnosti v takih slučajih ne rešil nobenega malega tkalca. Če je sposoben za vodstvo tovarne tovarnar ali

njegov ravnatelj, je vse jedno, ustavila se gotovo ne bode, kjer se je napravila.

Drugače je pa pri obrtih, v katerih je ročno delo še glavna stvar in za katero ni treba posebnega kapitala. To so navadni rokodelski obrti, kakor krojaštvo, čevljarstvo, sedlarstvo, knjigoveštvo i. t. d. Ti obrtniki se pa dajo še varovati z dokazom zmožnosti. Tukaj tudi o kakem pravem tovarniškem izdelovanju ni nikakega govora. Tovarar se loči največ le po tem od navadnega mojstra, da ima več delavcev, in semtertja seveda kak poseben stroj, a način izdelovanja je pa vendar bistveno isti. Tukaj pač ni nobenega povoda, da bi se od jednega ne zahteval dokaz sposobnosti, ako se od drugega zahteva. Teh obrtov, kjer se more delati z roko, se gotovo kak kapitalist ne bode učil sam, temveč ga bode rajši komu prepustil, ako se bode strogo zahteval dokaz zmožnosti. Seveda se mora zakonito zahtevati dokaz zmožnosti od lastnika samega, ne pa od delovodje, ako hočemo, da bode kaj koristil.

Sicer se pa tudi ne sme dovoljevati, da bi kaka kapitalistiška družba se pečala s temi podjetji, ako niso morda vsi člani družbe od dotičnega obrta, kar dokažejo z dokazom sposobnosti.

Da naša katoliška stranka ni za tak dokaz sposobnosti, je naravno, kajti potem ne bi moglo več imeti „Katoliško tiskovno društvo“ bukvozeznice, ker se člani tega društva nikjer niso učili knjigoveštva. Naša katoliška stranka ni prijateljica malega obrtnika, ker bi rada vse sebi podjarmila. Za malega obrtnika je pa katoliški kapital ravno tako nevaren kakor židovski in zato naj mali obrtniki le dobro premislijo vso stvar, kajti sicer se bodo še kesali, če se bodo od katoliške stranke dali voditi za nos.

Obrtne raznoterosti.

(Odlikovan Slovenec.) Sin tukajšnjega bukvozeza g. Bonača sedaj obiskuje šolo za bukvozeško pozlatovanje v Geri na Nemškem. Dne 12. minolega meseca so bila razstavljena dela tamošnjih učencev, in so nekatera vzbujala presenečenje. Razstavilo je svoja dela 54 učencev in je mej temi za svoja dela bilo odlikovanih 12. Prvo odlikovanje je dobil gori imenovani Ljubljančan. Pri tej priliki je bila omenjena šola razpisala še posebno darilo za polfrancoske vezi. In tudi pri tem je dobil prvo darilo g. Bonač iz Ljubljane. To z veseljem znamujemo, kajti pričakovati je, da dobimo v Ljubljani v vsakem oziru izvežbanega knjigoveza, ki se s tujimi ne bode mogel le meriti, temveč jih bode še prekašal. Pri tem pa moramo omeniti, da je želeti, da se taki talenti podpirajo.

(C. kr. obrtne šole v Ljubljani.) Obisk c. kr. obrtnih strokovnih šol v Ljubljani je v novem šolskem letu jako

mnogobrojen. Na oddelku za lesno obdelovanje vpisanih je 69 rednih in 7 izvanrednih učencev, v višjih letnikih 23 mizarjev, 2 strugarja, 14 rezbarjev in 3 figuralni kiparji; v oddelku za pletenje košaric je 5 obiskovalcev. Zanimivo je, da je vlada začela pošiljati državne štipendiste iz Istre in Dalmacije na ta zavod; letos sta vpisana 2 Istrijanca in 2 Dalmatinca, ki imajo štipendije od 15 do 22 gld. na mesec. Na oddelku za umetno vezenje in čipkarstvo vstopilo je letos 22 učenk.

(Pouk v klekljanji čipek.) Na strokovni šoli v Ljubljani se je upeljal tudi pouk v klekljanji čipek, in tako se sedaj na tej šoli uče vsa ženska ročna dela.

(Tkalnico pri Devinu) bode ustanovila družba obrtnikov v nekdanjem mlinu ob Timavi poleg Sv. Ivana Devinskega. Poslopje se bode prenovilo za tkalnico volne.

Volilna reforma delavcev.

Minolo nedeljo je bil v Ljubljani nekaj krščansko-socialen shod. Na njem se je razgovarjalo in sklepalo o raznih socialnih zadevah in sprejele so se resolucije, katere so sestavili duhovni gospodje, kateri so tudi imeli glavno, če ne jedino besedo na tem shodu. Radi priznamo, da je v teh resolucijah marsikako dobro zrno, tudi prav mnogo bi v njih našli, kar prihaja od toliko sovražnih socialnih demokratov. To in ono bi nas veselilo, da ne poznamo bolje naše katoliške stranke, in ne vemo, da z vsem le komedijo uganja.

Kdo ji more še kaj verjeti, če nje vodja na Dunaju v državnem in v Ljubljani v deželni zboru obira in pobija krščanske socialiste, dokazuje, da delavcem ne gre nobena obširna volilna reforma, ko zanje plačujejo le delodajalci še indirektno davke. Ko bi gospodom resno bilo na njih krščanski politiki, bi že davno mnogim članom njih stranke vrata pokazali.

Sicer je pa tudi v omenjenem programu, o katerem bomo še večkrat govorili, več jako nejasnih in zviti določb, in mej take določbe spadajo tudi določbe o volilni reformi. Dotične določbe se glasé: „Zahtevamo, da imajo vsi moški državljani, ki imajo popolne državljanske pravice, od dovršenega 24. leta aktivno in od dovršenega 30. leta pasivno volilno pravico. Zahtevamo, da se proglasi volilna pravica kot volilna dolžnost in da se sklene stroge zakonite določbe v obliki zapora, če jo kdo prestopi ali če se godé pri volitvah neredi. Občna volilna pravica naj se raztegne na vsa postavodajalna zastopstva in občinske odbore.“ Na videz so pač jako lepe in nerazsodnega delavca, ki ne pozna vseh političnih zvijač teh katoliških gospodov, mora neizmerno razveseliti, da so se vendar jedenkrat v tem oziru odrekli kapitalizmu. Če pa bolje ogledamo to stvar, pa kmalu vidimo, da ni tako ugodna. V vseh teh določbah ni nikjer rečeno, da bodi občna volilna pravica tudi jednaka, glede deželnega in državnega zbora ni povedano, naj se li obdržé sedanje kurije in v kateri kuriji naj volijo delavci, ravno tako glede občinskih zastopov ne izvemo, če hočejo,

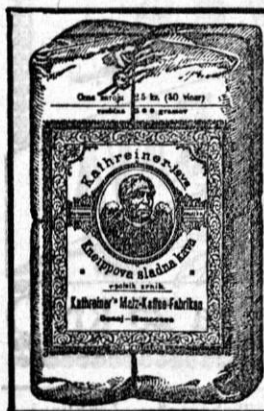
da se morda ohranijo sedanji volilni razredi, a kako hočejo sploh delavcem dati zanje volilno pravico. To je pa važno, kajti drugače je mogoče, da gospodje mislijo posebne kurije za delavce za volitve v postavodajne zbore, v katerem bi sedelo malo število poslancev, recimo za državni zbor kaci petnajst. Da je opravičeno tako mnenje, to nam dokazuje postopanje konservativne stranke pri obravnavah glede volilne reforme za koalicije. Konservativci so se najbolj upirali, da bi se priprostim delavcem dovolilo znatno število poslancev, bili so celo bolj tesnosrčni nego levičarji, naposled so dovolili, da se delavcem dovoli celih 13 mandatov.

Pa če bi tudi že mislili delavce uvrstiti v sedanje kurije, ali pa te kurije odpraviti, je še vedno vprašanje, kako bi volilno pravico u redili. Naredili bi tako, kakor so v Belgiji, da glas nekaterih ljudi, ki kaj imajo, velja trikrat toliko, kakor glas navadnega delavca. Misli ni kakor ne smejo delavci, da jih gospodje smatrajo v kakšnem oziru za jednakopravne sebi, temveč vedno le za neko nižje pleme. Če je gospodom zares kaj na obširni volilni pravici delavcev, zakaj pa je naša katoliška stranka pomagala pokopati Taaffejevo volilno reformo, ki se je jako približevala občni volilni pravici. Tedaj naj bi bila pokazala svoje navdušenje za občno volilno pravico, ne pa na shodih v Ljubljani.

Jedno reč pa nas veseli, to, da v resoluciji vender od volilne pravice ne izključujejo več poljedelskih delavcev. Na Dunaju je katoliška stranka bila kar izključila jih od volilne pravice v pododseku za volilno reformo. Tudi je nam znano, da se je nedavno še naša katoliška stranka grozno bala volilne pravice hlapcev. Posebno jednemu bolj premožnemu članu katoliške stranke ni šlo v glavo, da bi imel tako pravico kakor on tudi njegov hlapec, ki nima toliko v žepu, kakor on. Sicer pa, kakor rečeno, mi naši katoliški stranki nič ne zaupamo, da bi jej bilo kaj resnobe na tej stvari. Najbrž le misli, da v boji s socialnimi demokrati, nikakor ni napak kazati nekoliko demokratizma.

 Prihodnja številka „**RODOLJUBA**“ izide dne 2. novembra t. l.

Pozor!

Svarilo!

Varujte se,

da ne bote opeharjeni pri nakupu sladne kave. Dobičkalni ljudje še vedno ponarejajo Kathrein-Kneippovo kavo, zato ne jemljite drugih ko bele izvirne zavoje z napisom

„Kathrein“.

Kathrein-Kneippova sladna kava je edina zdrava in okusna primes k bobovi kavi, natorni pridelek v celih zrnih; vsaka škodljiva primes je izključena.

Tržne cene v Ljubljani

16. oktobra t. l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	7	20	Špeh povojen, kgr.	—	66
Rež,	6	60	Surovo maslo, „	—	80
Ječmen,	7	—	Jajce, jedno	—	2 ₂
Oves,	7	—	Mleko, liter	—	10
Ajda,	7	50	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso,	7	—	Telečje „	—	68
Koruz,	7	20	Svinjsko „	—	70
Krompir,	2	50	Koštrunovo „	—	86
Leča,	12	—	Pisanec „	—	50
Grah,	10	—	Golob „	—	16
Fižol,	10	—	Seno, 100 kilo	—	2 15
Maslo, kgr.	—	90	Slama, „	—	2 25
Mast,	—	68	Drva, trda, 4 metr.	—	7 80
Špeh svež	—	60	„ mehka, 4 „	—	5 70

Loterijske srečke.

Gradec, dné 5. oktobra:	6, 27, 12, 63, 25.
Trst, dné 2. oktobra:	66, 35, 58, 26, 47.
Praga, dné 16. oktobra:	69, 21, 44, 40, 30.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča
 po pošti.

TRADEMARK.

SCHUTZMARKE

Najboljše kakovosti, blagodejen,
 oživljajoč, krepien in zlasti sredstvo
 za vzbujanje teku je

Marijaceljski likêr

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld.
 3 ducate steklenic 4 gld. 80 kr.

 Nadalje za želodec:

Kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic
 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri
 zabasanji, skazenem želodci. — Skatulja 21 kr., jeden
 zavojček s 6 skatuljami velja 1 gld. 5 kr.

 Za prsa:

Zeliščni sok ali prsni sirop za odraslene in
 otroke; raztvarja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju.
 — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

 Za trganje:

Protinski ovet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v
 križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic
 2 gld. 25 kr.

Vsa ta naštetá in vsa druga zdravilna sredstva se
 dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo. (14—35)

VTI STROJI ZA POLJEDELSTVO!

po najnižjih cenah pod najugodnejšimi pogoji pošilja pod jamstvom in na poskušnjo.

IG. HELLER, DUNAJ
 2/a Praterstrasse Nr. 42.
 Bogate ilustrirani 192 strani obsejni ceniški + slovenskim
 in nemškem jeziku na zahtevanje takoj zastonj.
 Preprežajalc se šteta

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (2—20)

priporočam slavnemu občin-
 stvu in prečastiti duhovščini
 svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih po-
 dob, zrcal,

kakor tudi vse v njegovo
 stroko spadajoče predmete
 na pr. stekleno, porcela-
 nasto belo in rujava
 prsteno blago, raznovrstne
 svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave
 kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere
 imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevezem tudi vsa steklarska dela pri stavbah
 ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Kot nadomestilo za bobove kavo se priporoča | Najokusnejša, edino zdrava in ob enem
 gozdarstvenih senzacija, otrokom in bolnikom | najcenejša prima k bobovi kavi je

KATHREINER.

KNEIPPOVA SLADNA KAVA.

ČASTNI DIPLOM
 1891-1894
 8 ZLATIH KOLAJN

Najboljšejši prirodni plod
 v oseh zrnih,
 ki se ne dajo posarejati.

Se dobi povsod: $\frac{1}{2}$ Kile za 25 kr.

Pozor: zahtevajte in jemljite
 le istinske zavoje s imenom
 „Kathrein“.